

krajih se jih vsako leto mnogo tisoč centov pridelava. Te korenine se potem v fabrikah zrežejo, posuše in zmeljejo, potem pa pod imenom cikorijska kava prodavajo.

Seje se tudi v gnojne grede ali pa prav rano spomladi v prosto zemljo in mladi listi se za salato porezavajo. Kder se pa cikorija na debelo prideluje, tam se listi celo poletje do jeseni porezavajo in govedom pokladajo.

Za prirajo semena se jeseni lepe korenine odberejo in v prosto zemljo zagrebejo. Spomladi krepko poženejo in imajo septembra zrelo seme, katero več let kalivno moč ohrani.

Kako razne rastline na barvo in okus mleka in putra delujejo.

M. Mleko krav, katerim se volovski jezik (*Anchusa*), pasji jezik (*Cynoglossum*) itd. jesti poklada, dobi modro ali plavo barvo; mleko tistih krav pa, katerim se bela repa daje, ima nekakošen, neprijeten poseben okus, ki je že celo na putru poznati. Nasprotno pa dajejo rastline kobulice (*Doldengewächse*) in nekatere sorte cikorije mleku dober okus, kakoršnega ima navadno le puter iz gorjanskih ali planinskih krajev. Le po lakoti prisiljene jejo krave divji luk, divjo meto, divjo gorušico, plešec ali bobulico, po katerih rastlinah tudi mleko ni dobrega okusa, kakor je občno znano. Brez umetnih primetkov dobiva puter razno barvo po različnih barvilih, kakoršna se v rastlinah pokladane krme nahajajo.

Rumeno ali žolto korenje, če se kravam poklada, ne daje putru rumene barve, kakor njegov sok, če se pri medenju primeša. Pokladan brošč (*Krapp*) barva mleko rudeče, katanec (*Reseda luteola*) vendar mleka ne barva in tudi putru pri medenju primešan ne daje žolte barve.

Znamenja dobrega hrastovega lesa.

M. 1. Ako je vrh kterega drevesa suh, listje redko, velo in žolto, je to gotovo znamenje, da je les znotraj pokvarjen. 2. Ravno to pomenjajo tudi nenavadne gube in pogostni izrastki, z skorjo preraščeni razpoki in špranje, ktere je treba za natančno preiskavo za svedom prevrtati. 3. Neprimerno debel konec debla in votel, globok glas pri udarcih z uhami kake sekire, je gotovo znamenje, da je deblo votlo, sredi gujilo ali razpokano. 4. Ako se skorja luši in je luknjičasta, kakor bi bila z pogostnimi svinčenimi zrni prestreljena, je gotovo znamenje, da je les črviv ali znotraj kako drugače pokvarjen. 5. Če pa korenina še stoječega drevesa ninagn jita in odrevenela, ampak čvrsta in sočna, če so veje z močnim listjem pokrite, če sta deblo in vrh po razmeri krepka in gladka, je to znamenje zdravega in lepega lesa v deblu. 6. Pri ravno posekanih drevesih je zdravo lice deblovega in vrhovega konca zanesljivo znamenje zdravega in dobrega lesa.

Nekaj za rejo čebula.

M. Ako se čebul, predno se posadi, na rahli toploti dobro izsuši, vendar pa da cime po vročini nepoškodovane ostanejo, se iz tako pripravljenega čebula prav debel čebul prirediti zamore. Kmalu po presajenju na novo pognojene grede izrastejo debeli čebuli močnega duha in okusa.

Sladne cime (Malzkeime) so dobra kokošja krma.

Sladne cime imajo mnogo beljakovine 18 do 30 % toraj skoro za polovica več kakor zrnje v sebi. Zato so pa tudi prav posebna kokošja hrana. Kokoši po njih rade nesó, in sploh redno ž njimi krmjene znesejo na leto za dobro tretjino več jaje, kakor pa po kaki drugi hrani.

Sejmovi. 18. aprila v Muti, v Podčetrtku, na Ptujski gori. 19. aprila pri Mariji Snežni. 20. aprila pri Novicerkvi, pri št. Ilu nad Slov. Gradcem. 22. aprila v Dobjem.

Dopisi.

Iz Maribora. (Razne novosti.) Tukajšni Slovenci snujejo posojilnico z omejenim poroštvom. Odsek 3 mož dela priprave in namerjava brž po praznikih sklicati večji zbor — reč je v zanesljivih, delavnih rokah. Potrebe takega zavoda ni treba mnogo dokazivati — denarna stiska pri slovenskih kmetih in nesramnost mariborskih oderuhov je dovolj znana in čutena. — Mariborska hranilnica močno napreduje; lani je proti 2629 knjižicam prejela 1,720.105 fl., izplačala pa 1,717.707 fl. za dače in opravištvo je šlo 8165 fl., čistega dobička bilo je 12678 fl., rezervni fond ima 268.021 fl. — Mariborskeje uri se je že same starosti začelo mešati, ker malokedaj prav kaže; to je velika napaka za mesto, kder toliko ljudi prebiva, ki se v svojih poslih morajo strogo na ure držati. Mestni zastop je neki odločil 1500 fl. za novo uro. Tudi potreba novega pokopališča se kaže čedalje bolj. Mislili so že napraviti novo skupno pokopališče in sicer na stezi v Digoše. Iskanje primerne prostora so g. Jan. Girstmajerju naložili. — Za tukajšno učiteljsko pripravnišče bi se imelo letos začeti staviti novo poslopje, pa o pripravah še ni duha ne sluha. — G. Seidl se je vendar nekoliko ustrašil nasveta dr. Radaja v deželnem zboru, po katerem bi imel vsak srenjčan volilno pravico zgubiti, če bi bil srenji kaj dolžen ali če nebi dolžnih računov položil. Takih mudnih ptičev šteje mnogo zlasti okoli Maribora med nemškutarskimi župani. Prestrašeni Seidl je Kamčanom v nedeljo dal naznaniti, da bo do 15. maja izdelal srenjske račune. Kamčani utegnejo pa tudi res radovedni biti na račune, potem na zadevo z učiteljem Kocmutom! Še nekaj! Za „šulfest“ v Kamci je g. Seidl nabral 125 fl., čez dve leti je sam pravil, da je ostalo 60 fl. Ali še jih ima? Potem

koliko denarjev še imajo kamški ubožci; pa ne bodimo preveč radovedni! O svojem časi se že skvasi!

Iz Celja. (Uboj. — Savinja.) Posestnik France Mlakar iz Ponkve se je sprl z viničarjem Simonom Pintarjem iz Loč pri krčmarju Pančiču v Zečini. Od besed je prišlo do pretepa in uboja. Mlakar je mrtev obležal. Ubijevca so že prejeli in zaprli. — Savinjo bodo res začeli popravljati in sicer po postavi, katero je vlada deželnemu zboru predložila in ta sprejel. Vsled tega se bo Savinjnina struga popravila v 10 letih t. j. od 1. januarja 1877 do 1. januarja 1887. in sicer od Mozirja do Celja. Vsi stroški bodo znašali 146.700 fl., od katerih plača cesarstvo ali država 40.000 fl., dežela štajerska 84.000; jedno šestinko ali 21.000 fl. imajo plačati okraji Gornjigrad, Vransko, Šoštanj in Celje po razmeri, koliko poprave spada na vsak okraj, jedno šestinko pa plačajo občine, ki ležijo ob Savinji od Mozirja do Celja. Občine smejo zahtevati od lastnikov posestev ob Savinji, ki bodo imeli največji dobiček od popravljanja struge povračitev svojih doneskov. Kar bodo stali inženirji, k temu država nič ne primomaga, ampak plača dežela $\frac{2}{3}$, okraji $\frac{1}{6}$ in občine $\frac{1}{6}$. Plačevanje tedaj že bo, da bi le tudi izdelava kaj veljala!

Od sv. Križa pri Ljutomeru. (Dve nesreči.) V nedeljo 2. t. m. ob $\frac{1}{2}$ 10 uri zvečer začelo je strašno grmeti in bliskati se; malo, da niso šipe pokale. Strela udari v hleve, s slamo pokrite, posestnika Mat. Strakl-na in ogenj mu uniči hišno poslopje, kleti in hleve. Strelovod na cerkvenem zvoniku ni čez 50 metrov od Strakelnovega hrama pa ni imel zadosti moči, da bi nesrečo odvrnil. Vrli sosedi Veržejci in Cezanjčani so prišli z brizgljami na pomoč. Bog jim plati! Čudno pak je to, da Ljutomerski gasilci, kojim k sv. Križu ni bilo predaleč pobirat hoditi, niso prišli gasit, čeravno imajo le par minut daljšo, pa zato boljšo pot, kakor Cezanjčani. Ravno tega dne je padel 40letni mož z vedrico vred v 15 metrov globoki studenec, ki je imel čez 2 metra visoko vode. K sreči je v istem trenutku pritekel gospodar in moža s pomočjo dveh žensk z vožjem komaj izvlekel in gotove smrti rešil. —

Iz Haloz. (Nova železnica) se namerjava delati skozi našo sicer dolgo pa ozko dolino. Ta železnica bi nam kmetom vzela precej njiv in travnikov ter mnogim zemljišča grdo razčesala in raztrgala. Zarad tega smo se kmetje zbrali v šoli pri sv. Barbari. Nek g. Ž. je navzoče posestnike močno nagovarjal, naj bi svoja zemljišča za železniško progo potrebna železniškim podvzetnikom prepustili — zastonj. In res, nekateri možje so bili jako voljni vse darovati, da bi le hlapon po svojem posestvu slišali ropotali. Ali imate vi Dolanci, Cirkolanci in Medribinčanje! res toliko blaga, da ga vaša živina nebi zmogla razvoziti? Ali ste se letošnjega blata toliko ustrašili, da po železnici tako hrepeniti, da hočete svoja zemljišča tujemu, rudarskemu društvu zastonj navesiti, ki pa utegne

kedaj vso železnico drago prodati?! Železnica utegne res kedaj po naših sedanjih njivah in senogetih gor in dol rožljati, pa koristi nam ne bode prevelike donašala. Ali bo to res nam v korist, če bodo ogljeno kamenje iz Čurske gore vozili? Mislim, da ne! Ne bomo imeli kde orati pa ne kositi in tudi z vozno živino bomo manj mogli zaslužiti. Zato mislim, da nam ni treba svojih zemljišč meni nič tebi nič komu zastonj prepustiti, marveč gledati nam je, da jih kolikor mogoče drago prodamo omenjenemu društvu, če že hoče železnico imeti; vsaj prenašati se ne smemo. Kaj pa ko bi društvo napravilo krido, preden bi železnico postavilo. No zemljišča bi upniki prodali, mi pa bi se — lahko obrisali, če bi imeli s čem. V sedanji sleparski dobi rastejo številna društva, kakor gobe po dežu hitro iz zemlje pa tudi hitro propadajo!

Iz podjunske doline na Koroškem. (Razne novosti.) Ozimina se pri nas, hvala Bogu, še precej lepo kaže, tudi toplo pa včasih deževno vreme nam množi up na dobre pridelke. Teh pa smo že res silno potrebni; denarjev ni, semena ni, živeža pomanjkuje, davki pa le vedno rastejo. Postava nam ukažuje postaviti srenjskih policajev, poljskih čuvajev, ali kdo bo jih plačeval? Ubogi kmet tega res ne zmore več — in tudi takih policajev in čuvajev treba ni. Dotična postava bo bržčas morala na papirju ostati. — Tukajšna velika občina Doberlavas je bila pred 9—12 leti zložena iz Sovank, Klobasnice, Šitaravesi, št. Vida in $\frac{1}{2}$ srenje Šincevaške tako, da je spadala med največje na Koroškem; sedaj njo pa bodo zopet razpustili, ter napravili posamezne občine: Doberlavas, Klobasnica, Šitaraves, Rekarjevas (poprej št. Vid) in neki del pride k sedanji št. Kocijanski srenji. Tukaj je deželni zbor sreča srečala, kajti skušnje kažejo, da prevelike srenje na deželi hodijo rakovo pot. Gospodje Dobroljci, posebno jihovi oštarijaši se bodo menda kisló držali, ker ne bode več toliko ljudi tje zahajalo. Vendar brez dobrote jim tudi ne bode, vsaj sedanjega župana, priprostega kmeta, pisano gledajo; dobro, sedaj si pa naj izvolijo, ki jim bo bolj všeč. — Pri nas se postni čas do malega pri vseh farnih cerkvah kaj lepo obhaja posebna pobožnost do s trnjem kronane glave Jezusa Kristusa. Ljudje se te pobožnosti mnogo udeležujejo. Tiho nedeljo je prišlo veliko romarjev v št. Koncijan častit podobe križanega Gospoda; ali kako so se zavzeli zaslišavši hripavo zvonjenje; veliki zvon je poknil! To je za št. Koncijančane precej nepovoljna reč; kajti v poslednjih letih so priredili vse novo: cerkvo, farovž, orgle, šolo, (ki pa še zarad nemarnosti podvzetnika ni izdelana), in sedaj bo treba zopet za denarje skrbeti, da se še pripravi primerno harmonično zvonjenje. Št. Koncijančani slovijo zarad prelepega cerkvenega petja, katero jim je priskrbel tamošnji gostilničar, ki je ob enem tudi organist. Vrlemu moževi gre zato vsa čast in hvala.

Ko bi ga le tudi drugod organisti posnemali! — Naše katoliško-politično-slovensko društvo za volilni okraj Velikovski vrlo napreduje! Živili Slovenci!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Zborovanje deželnih zborov je skoro povsod prenehalo, le gališki, česki in niž. avstrijski bodo še po praznikih zborovali. V Gradcu sta se poslanec dr. Vošnjak in c. kr. namestnik baron Kúbeck par kratki zgrabila. Prvi je vladi očital, da je pri sodnijah v Mariboru, sv. Lenartu in Slov. Bistrici nastavila sodnike slovenščine nezmožne. Kúbeck se je delal, kakor da bi to ne bilo prav resnično; naposled je dodal vse in zagotavljal, da bo vlada skrbela terjatvam Slovincem ustrezati, kder bo mogoče. — Za žandarje se je dovolilo 24.000 fl. Poslanec Snidršič je tožil o vedno manjši varnosti imetja v brežkem okraju in nasvetoval naj se več žandarjev nastavi po nevarnih krajih. Nasvet je bil sprejet. — Delanje nove steze iz Luč v Žolcpah je večina poslancev hotla popolnem zavrči, a dr. Dominkuš se je za njo tako krepko potegnil, da bo deželni odbor o njej moral prihodnje leto vsaj poročati kako in kaj. — Potnemu učitelju na vinorejski šoli v Mariboru se je plačilo nastavilo na 1750 fl. Poslanec Konrad je hotel za premiranje krav in bikov imeti 3000 fl., kar pa je zbor zavrgel. — Za ljudske šole se je dovolilo 862750 fl. iz deželne denarnice; konservativni poslanci so tukaj zbornico zapustili, ker nečejo o novi šoli nič vedeti, dokler se ne prenaredi. Za vinorejsko šolo pri Mariboru je dovoljenih 19468 fl., tudi je bil sprejet nasvet dr. Dominkuša, naj se slovenščina ne zanemarija kot učni in izobraževalni predmet pri učencih, ki so večidel trdi Slovenci; sicer pa je šolo hvalil. — Postava za popravljanje Savinjske struge se je sprejela. Za popravljanje teatra v Gradcu se je vrglo 6000 fl. Gledé maot ostane vse pri starem. — V moravskem zboru je dr. Fanderlik zahteval 3000 fl. v podporo za „Matico školsko“, ker so njej svitli cesar tudi s 2000 fl. pomagali. Toda nemški ustavaki so nasvet zavrgli in sedaj so česki in konservativni poslanci zbornico zapustili. — Česki namestnik je 3 českim poslancem in profesorjem zažugal, da morajo ali poslanstvo v 24 urah položiti ali pa zgubijo profesorske službe t. j. svoj kruh. Res, lep dokaz ustavaško-liberalne svobode! Profesorji so poslanstvo odložili prisiljeni. Hrvatski deželni zbor bo zboroval prihodnji mesec in sklepal o imenitni novi srenjski postavi. Na Ogerskem se je od Karpatov prišedša velika reka Tisa razlila po neizmernih ogerskih planjavah, ter poplavlila njive in travnike, cele vesnice odnesla, mnogo živine in ljudi pokončala. V mestu Szegedinu je 30.000 ljudi delalo jezo noč in den, da mesto pogina otme. Voda je že trdjavino zidovje premočila. Nesreča je nepopisljivo velika.

Vnanje države. Ruskemu caru je nemški cesar, stari Viljelm, ujeel in to je uzrok, zakaj so Rusi morali mirno gledati, kako so Prusi nas premagali, Francoze natepli in celo Nemčijo pograbili. Toda sedaj, ko se sliši, da odstopi nemško ljubni car in da prevzeme jegov sin vladarstvo, so začeli Nemci nemirni postajati. Mladi cesarjevič namreč ni prijatelj Nemcem in zato se ti bojijo, da nebi kde mogočni Rusi pruskej grabežljivosti zagromeli strahovito: stoj! — Prusi so te dni popisati dali vse usmiljene brate in sestre, da bi zvedeli, koliko podpore imajo za ranjence pričakovati. No, ob času vojske so Prusu dobri katoliški redovniki, sicer pa jih preganja. — Na Bavarskem so prišle gledé liberalne volitve v Monakovem tako nesramne nopolstavnosti na den, da se jih sami liberalci bojé in ministre prosijo, naj deželni zbor razpustijo, da ne pridejo v javno preiskavo. — Francoski državni zbor je moral črez 1 milijon frankov podpore dovoliti za po povodnji hudo poškodovane. — Iz Francoskega na Anglesko so začeli kopati pod morjem velikansk tunel za železnico, ki bo stala 1000 milijonov goldinarjev. — Alfcenzisti, ki so na Španjskem premagali Karliste, sedaj po deželi hudo razsajajo in pošiljajo na tisoče svojih političnih nasprotnikov v Ameriko proti puntovnikom na Kubanskem otoku. Mladega kralja Alfonza, ki je pravemu kralju Karlu pot zaprl, bo bržčas nova revolucija iz sedeža pahnila, na katerega se je po krivici vsedel.

Jugoslavjanska vojska zoper Turka

se je sedaj v spomladi res močno uživil. Ne turški meč, ne prigovarjanje generala Rodiča jih ne ukloni več pod turški jarem. V Sutorini zbrani vstaški vojvodje so zahtevali $\frac{1}{3}$ zemlje od begov v last, zidanje hiš in cerkvá na sultanove stroške, 3letno oproščenje davka, odhod turške vojske in razoroženje turških prebivalcev. Ali takih pogojev Turék ni sprejel, zato ima boj. — Bosna je vsa razbunjena. Turke sprehaja strah in groza, ker povsod se kažeje močne vstaške čete. — Vojvod Pelagič je skozi Avstrijo spravil 4200 novih pušek s streljivom vred in je ravno toliko Kristijanov v Pastirevi gori orožal. — Blizo Banjeluke se je prikazalo 6000 vstašev. Ves Bihački okraj se je vzdignol s klicem: **slava caru avstrijskemu!** Povsod morijo Turke in požigajo njihove hiše. V Majdanu je pogorelo 200 turških hiš. Vsled tega že naši Nemški Turki upijejo in zahtevajo naj sultan brž pošlje 30.000 mož vojske, da uničijo vstajo, pa nima jih kde vzeti. Kar še ima, to zbira ob srbski meji pri Nišu, kder stoji 30.000 Turkov s precej številnimi kanoni. A tudi Srbi v Belemgradu se pripravljajo na vojsko. Knez Milan je ves spreminjen. Celo srbsko vojsko je razdelil na 6 divizijonov, vsak šteje 12 — 15 bataljonov po 800 mož; vsa vojska šteje tedaj 72.000 mož; vsak divizijon ima svoj generalni štab, ki je podredjen najvišjemu generalnemu štabu. V Topčideru pri-